

Despre Posibilitatea Cuantificării Pregătirii Profesionale a Cadrelor Didactice

Formarea profesională a cadrelor didactice în contextul integrării europene

Mihail Calalb

Universitatea de Stat Tiraspol, UST
Chișinău, R. Moldova
mcalalb@hotmail.com

Abstract — A set of four proactive measures is proposed by the author in order to contribute to a substantial reform of educational system. The wide participation of international partners and experts is seen as a must in actual conditions. It is underlined that is not enough to put the accent only on key competences of students without asking from teachers the possession of basic competences. The author enumerates 12 basic competences of pedagogues which could be used for several purposes: assessment of teachers' work, periodical evaluation of teachers or planning of the system of initial formation of future teachers in universities. In the paper is shown that these twelve competences could serve as indicators in order to quantify the work of teachers. Also, in the context of European integration, the paradigm of foreign languages learning in pedagogical universities or departments should be changed radically. Finally, a set of measures targeting the inclusion of moldovan teachers into various international professional circuits is proposed.

Key words – initial and continuous formation of teachers, European integration, key competences, basic competences.

I. INTRODUCERE

Succesul oricăror acțiuni de modernizare în educație este determinat de gradul de profesionalism al cadrelor didactice, care, în ultimă instanță, determină succesul oricărei reforme. În prezent nu există programe de anvergură națională ce ar oferi tuturor profesorilor școlari oportunități clare de dezvoltare profesională continuă prin transferul și însușirea experienței europene acumulate pe parcursul ultimului deceniu în cadrul unor astfel de proiecte multinaționale ca Fibonacci (Inquiry Based Science and Mathematics Education) din FP 7 [1] sau Pollen Project din FP 6 [2].

Deficitul fondurilor locale, care nu ajung nici menținerea în stare funcțională a sistemului educațional, ne impune să identificăm cu ajutorul partenerilor pentru dezvoltare ai Republicii Moldova și a altor donatori străini fonduri și surse externe pentru reforma de substanță a sistemului. Cu toate că reformele din educație, demarate de autoritățile de moment, sunt în majoritatea lor declarative și poartă un caracter superficial, partenerii externi trebuie să vadă hotărârea fermă a R. Moldova de a-și moderniza sistemul de educație prin promovarea excelenței și schimbul de experiență și valori între profesorii moldoveni și cei din Uniunea Europeană. Mărirea și anvergura susținerii externe va depinde de claritatea mesajului nostru care ar trebui să vină simultan pe patru paliere:

- 1) autoritățile educaționale centrale,
- 2) universitățile care pregătesc cadre didactice,
- 3) comunitatea pedagogică din republică,
- 4) autoritățile publice locale.

De asemenea, de eficiența măsurilor întreprinse în vederea formării inițiale și continui a cadrelor didactice, de caracterul lor proactiv, astfel ca ele să se plieze pe politicile publice anunțate și pe necesitățile reale, va depinde atât credibilitatea noastră cât și mărirea susținerii externe. Aici trebuie să subliniem că țările – candidate, de rând cu țările – membre, beneficiază de un spectru larg de programe educaționale ale Uniunii Europene, cum ar fi: Comenius, Leonardo da Vinci, Erasmus, Tempus, etc [3]. În acest articol vom aborda subiectul formării în universitățile pedagogice a cadrelor didactice pentru învățământul preuniversitar și unele aspecte ale reformei curriculei școlare.

II. DESPRE POSIBILITATEA CUANTIFICĂRII PREGĂTIRII PROFESIONALE A CADRELOR DIDACTICE

Acum se vorbește mult despre competențele – cheie, pe care ar trebui să le posede toți absolvenții de liceu. Enumerăm câteva din aceste competențe: cântărire în limba maternă, cunoștințe de bază la matematică, comunicare într-o limbă străină, competențe antreprenoriale, deprinderi IT, etc. Mai nou, se vorbește tot mai mult și de competențe europene: capacitate de a activa în echipe multinaționale și multiculturală atât on-sine cât și on-line, cunoașterea cel puțin a două limbi străine, abilități de comunicare modernă [4].

Dar, fiind drastici și intransigenți cu elevii de gimnaziu și liceu, uităm că în primul rând aceste competențe – cheie ar trebui să le posede profesorii noștri. În UE acest lucru nu se pune la îndoială. De exemplu, experiența programului E-Twinning al Comisiei Europene în Republica Moldova spune că practic e imposibil să identifici profesori de matematică, fizică sau istorie, care ar fi apti să comunice pe teme profesionale cu colegii lor din UE [5]. Într-adevăr, competențele-cheie, menționate mai sus, sunt pentru elevi.

Pentru profesori însă există alte criterii, numite competențe de bază, care determină gradul de profesionalism al cadrelor didactice [6]. Anume:

- C1 – Identitatea profesională
- C2 – Cunoașterea științifică a materiei predate
- C3 – Competența lingvistică, de exprimare
- C4 – Cunoașterea principiilor și metodelor didactice
- C5 – Abilități de dezvoltare a strategiilor didactice
- C6 – Competențe de mânăuire a mijloacelor tehnice de învățare
- C7 – Competențe de valorificare a predării – învățării

- C8 – Înțelegerea funcțiilor multiple ale școlii
- C9 – Inovare didactică
- C10 – Înțelegerea rolului profesorului
- C11 – Înțelegerea societății per ansamblu
- C12 – Transpunerea în practică a teoriilor studiate.

Recomandăm aceste competențe drept indicatori, care ne-ar ajuta să cuantificăm statura profesională a cadrului didactic. Mai mult ca atât, pe baza acestor indicatori se pot elabora grile de evaluare ce ar diminua subiectivismul în aprecierea activității profesorului. De asemenea, aceste competențe de bază pot fi privite ca obiective în formarea inițială și continue a profesorului. Universitățile pedagogice trebuie să pornească de la aceste 12 competențe de bază în planificarea întregului proces didactic, astfel încât produsul activității lor să corespundă cerințelor pieței muncii.

În prima aproximație, propun un șir de măsuri orientate spre creșterea staturii profesionale a cadrelor didactice din Republica Moldova.

1. Introducerea examenelor periodice de titularizare, când salariul depinde și de nota luată la acest examen. Acum motivația posesării unui grad didactic mai înalt e prea slabă din punct de vedere financiar. Această măsură contribuie direct la competența de bază C2.

2. Organizarea conferințelor și atelierelor pentru profesori preuniversitari de diferite specialități cu invitarea colegilor din UE în calitate de experți. Contribuie la C3, C7, C9.

3. Oferirea celor mai energici dintre profesori a oportunității să-și materializeze ideile, acum ei n-au unde aplica cu proiecte educaționale individuale, spre deosebire de colegii lor din UE și țările candidate (programul Comenius, de exemplu) Contribuie la C5, C7.

4. Fondarea asociațiilor ale profesorilor de diferite specialități. Cu alte cuvinte, acum practic nu există societate civilă, care s-ar implica activ și profesionist în procesul de reformă din educație. Spre exemplu, în SUA asociațiile profesorilor de matematică, de limbă engleză își gestionează în totalitate domeniile lor. Contribuie la C10, C11.

5. Crearea unui fond special pentru proiecte didactice individuale și școlare. (De vreme ce Moldova nu este țară – candidat și nu putem accesa programe gen Leonardo da Vinci, Grundtvig, Comenius, Socrates). Trebuie să avem și noi ceva similar, altfel decalajul dintre noi și sistemele educaționale din UE să mărește permanent. (În cadrul unor astfel de proiecte profesorii învață ce este nou în meseria lor și încearcă să aplice la locul lor de muncă). Introducerea componentei educației (sau mai larg, a resursei umane) în parteneriatul estic, unde acum accentul se pune pe alte domenii. Deoarece chiar dacă sunt deschise careva bariere comerciale, cele culturale și lingvistice rămân în picioare. Măsura aceasta influențează tot spectrul de competențe C1 – C12.

6. Avem nevoie de cât mai multe proiecte gen *Twinning Schools*, să apropiem profesorii și elevii noștri de colegii lor europeni. Un program larg de *intercultural learning* s-ar plia perfect pe regimul liber de vize. Moldova ar avea un atu important – liberalizarea vizelor nu o folosim doar pentru exportul forței de muncă, dar și pentru includerea profesorilor moldoveni în diferite circuite europene. (C3, C5, C9).

Menționăm că acțiunile propuse mai sus se pot realiza cu succes doar în cazul unei reforme școlare bine chibzuite și dezbătute pe larg în cadrul societății și a comunității

pedagogice. În definirea obiectivelor reformei școlare ar trebui să pornim de la câteva premise:

Program încărcat, materie necorelată cu realizările științei și tehnicii contemporane, care, în ultima instanță, nu trezește interesul elevilor pentru studii și știință, nu-i motivează și-i plictisește. Acest lucru este confirmat de locurile rămase libere în urma înmatriculării la științele exacte, matematică și specialitățile ingineresti din universități.

S-a uitat despre competențele - cheie. Toți cei care absolvesc școala (nu doar liceul) trebuie să posede astfel de competențe. Trebuie să batem în aceste competențe, dar nu în toceala lucrurilor inutile. Mai mult decât atât, pe departe toți profesorii de liceu nu au aceste competențe. Îndeosebi cunoașterea slabă a limbilor străine viciază puternic profesionalismul cadrelor didactice. Astfel, trebuie schimbată radical paradigma studierii limbilor străine în universități.

Includerea și participarea profesorilor moldoveni în circuire, asociații internaționale. Să luăm de exemplu, asociația mondială a profesorilor de fizică (GIREP). Ei organizează anual conferințe, discută despre trenduri, actualizează curricula cu realizările moderne ale științei și tehnicii. Noi însă ne fierbem în sucul propriu.

III. CONCLUZII

În lucrare este propus un set din patru măsuri proactive, care pot contribui la lansarea reformei de substanță a sistemului educațional din Republica Moldova cu participarea largă a comunităților de parteneri internaționali: atât donatori financiari cât și experți în educație.

Este subliniat că nu e suficientă orientarea spre competențele – cheie ale elevilor fără a cere posedarea competențelor de bază și din partea cadrelor didactice. Sunt propuse 12 competențe de bază ce pot avea utilizări multiple: evaluarea gradului de profesionalism sau planificarea sistemului de formare inițială și continue a pedagogilor. Este arătat că aceste competențe de bază pot servi și indicatori de cuantificare a muncii pedagogului.

În lucrare este arătat că în contextul integrării europene trebuie schimbată paradigma studierii limbilor străine în cadrul universităților pedagogice. În finalul lucrării este propus un șir de măsuri orientate spre preluarea experienței avansate europene prin includerea profesorilor moldoveni în diferite circuite profesionale internaționale.

BIBLIOGRAFIE

- [1] <http://www.fibonacci-project.eu>
- [2] David Jasmin, Ed van der Berg, Pollen Spreads Inquiry-Based Science Education throughout Europe, elearning Papers, www. Elearningpapers.eu, ISSN 1887-1542 N 20, July 2010, pp.1-8.
- [3] http://eacea.ec.europa.eu/index_en.php
- [4] Olimpius Istrate, Oana Gheorghe, Cristian Alexandrescu, "Contribuții la dezvoltarea competențelor tinerei generații" în culegerea "Învățarea prin proiecte eTwinning", București, Editura Universitară 2013, pp. 18-20.
- [5] http://plus.etwinning.net/en/pub/connect/browse_people_school_s_and_pro.htm
- [6] M. Calalb, Formarea resursei umane din educație în contextul integrării europene a Republicii Moldova, Conferința fizicienilor din Moldova CFM-2012, Bălți, 22-23 octombrie 2012, p. 95.